

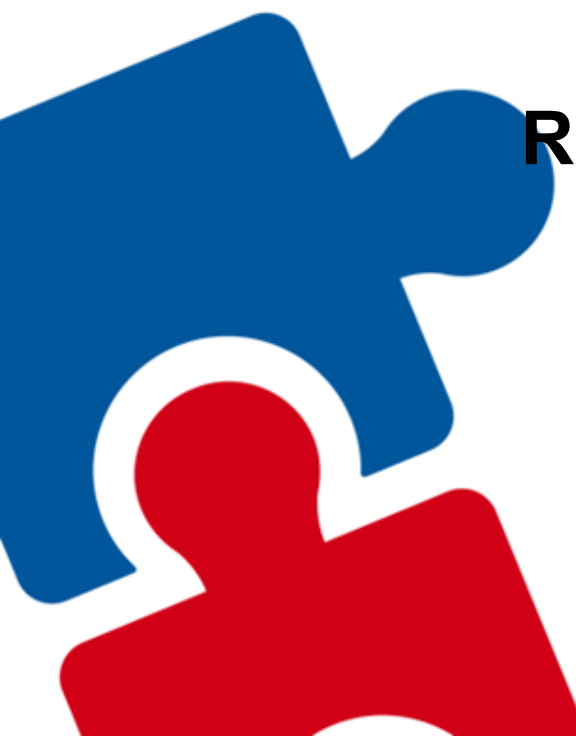
ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ ÚŘEDNÍKŮ
PRO VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY
OCHRANY OVZDUŠÍ V ČESKÉ REPUBLICE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Jednorázové měření emisí

RNDr. Svatopluk Krýsl, CSc.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jednorázové měření emisí

- **Emise** - vnášení látek do ovzduší (odpadní plyn s obsahem znečišťujících látek, který je odváděn řízeným způsobem nebo uniká do venkovní atmosféry ze zdrojů znečišťování ovzduší)
- Je to **děj**, který probíhá ustáleně, nerovnoměrně, cyklicky, nahodile
- **Zdroje** vypouštějící emise
  - bodové*: komíny, výduchy
  - plošné*: kamenolomy, ČOV, laguny, sídelní aglomerace
  - liniové*: dálnice, frekventované silnice
- **Hmotnostní tok** – je kvantitativním vyjádřením emise (například mg benzenu / rok)
- **Bodové zdroje** – jsou měřitelné na rozdíl od zdrojů fugitivních (prchavých)
- **Jak zjistit emise?** Pokud je to možné tak měřením, jinak též výpočtem, pokud nelze toto měření technicky zabezpečit
- Měření lze provést **jednorázovým způsobem** nebo **kontinuálním měřením**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jednorázové měření emisí

- **Kontinuální měření** lze zajistit pomocí emisního měřicího systému (měření on-line), zařízení je osazeno přímo v komíně a vhodně proměřuje koncentraci znečišťujících látek v emisi odpadního plynu. Získaný soubor okamžitých hodnot slouží v výpočtu průměrných koncentrací a průtoků za určité období. Z těchto údajů se spočítá hmotnostní tok
- **Jednorázové měření emisí** – zde se sleduje specifická výrobní emise znečišťující látky ke vztažné veličině (např. hmotnost spáleného paliva)
- **Problémem** je zde získání dostatečného souboru údajů: rovnoměrný, ustálený průběh emisí dostatečně charakterizuje časový interval 6 h, v opačném případě 12h, pro cyklické procesy jsou dostatečné 3 cykly
- Kontinuální emisní měřicí systém se **ověřuje** pomocí jednorázových měření, s využitím tzv. referenčních metod (jde o metody poskytující správné výsledky) a statistické analýzy získaných dat

Majoritní složky odpadních plynů a hlavní znečišťující látky

- **Kyslík** – obsah v atmosféře je velmi stálý ($20,946 \pm 0,006$) %
  - jeho paramagnetická molekula není příliš stabilní, lze ji rozštěpit UV světlem za vzniku reaktivního atomárního kyslíku.
  - kyslík na rozdíl od dusíku lze dobře stanovit – je aktivní jak paramagneticky, tak elektrochemicky
- **Vodní pára** – přítomna ve formě páry nebo kapiček, je aktivní ve všech oblastech elektromagnetického záření. Její velká hustota (nas.pára $100^{\circ}\text{C}:0,5974 \text{ kg/m}^3$) má ze všech plynů největší vliv na hustotu plynné směsi
  - její přítomnost při měření je vždy nepříznivá – proto je nutné při měření vodní páru odstraňovat
- **Oxid uhličitý** - koluje v biosféře jako součást fotosyntézy, rozpustný ve vodě a spoluurčuje její pH, hlavní produkt spalovacích procesů (od roku 1700 nárůst koncentrace z 275 – 375 ppm). Stanovitelný jak spektrálními (IČ spektrometrie), tak elektrochemickými metodami

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

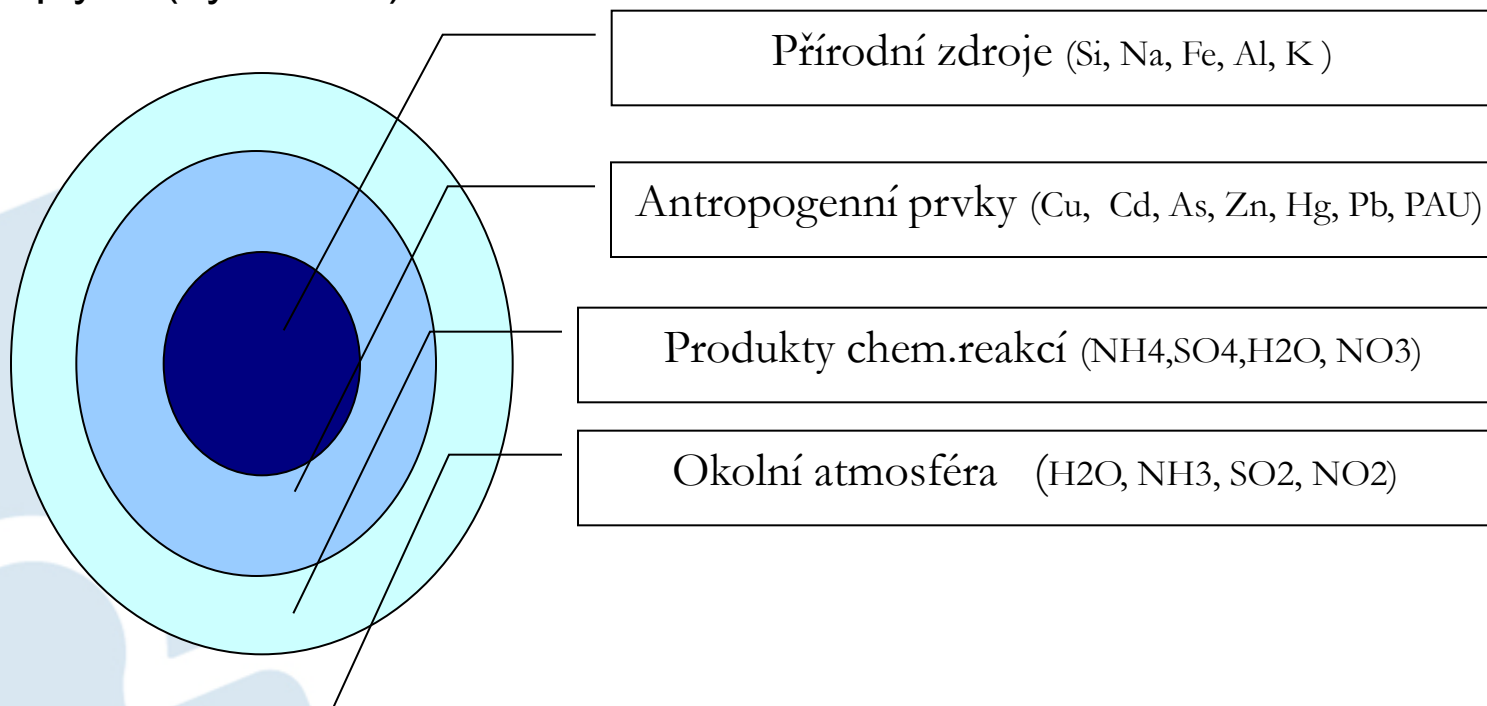
PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Majoritní složky odpadních plynů a hlavní znečišťující látky

- **Oxid uhelnatý** – vzniká při nedokonalém spalování uhlíku, je emitován např. automobily, lokálními topeništi, energetickým a metalurgickým průmyslem. Jeho toxicita je dána afinitou k hemoglobinu – vzniká karboxyhemoglobin. Lze jej dobře stanovit IČ spektrometrií
- **Oxid siřičitý** – přítomnost daná antropogenní činností, vzhledem k rozpustnosti ve vodě a reaktivitě podléhá koloběhu v přírodě (kyselý déšť), analyticky dobře stanovitelný – buď záchytem do oxidačně působícího roztoku – převod na síran (referenční analytická metoda) nebo spektrofotometricky – v UV oblasti (fluorescenční stanovení) nebo v IČ oblasti spektra
- **Oxid dusnatý a dusičitý** – při **spalovacích procesech** je emitován NO (velmi dobře měřitelný buď v IČ oblasti nebo chemiluminiscencí v UV)
- Za přítomnosti kyslíku částečná oxidace na NO₂:
$$2 \text{NO} + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{NO}_2,$$
- **v atmosféře** za přítomnosti slunečního záření vzniká kaskáda reakcí:
- fotolýza NO₂: $\text{NO}_2 + h\nu \rightarrow \text{NO} + \text{O}$
- tvorba ozónu: $\text{O} + \text{O}_2 \rightarrow \text{O}_3$
- oxidace NO ozónem: $\text{O}_3 + \text{NO} \rightarrow \text{NO}_2 + \text{O}_2$ (rovnovážný stav)
- $\text{VOC} + \text{NO} \rightarrow \text{organické radikály}$ (přítomnost VOC vede ke kumulaci ozónu)

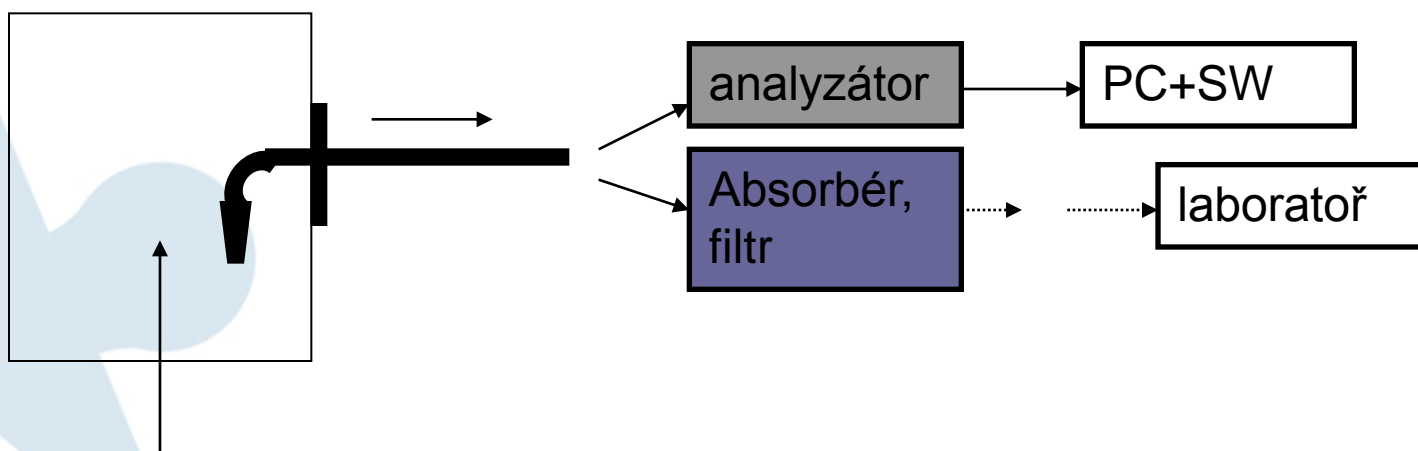
Majoritní složky odpadních plynů a hlavní znečišťující látky

- **Tuhé znečišťující látky** – částice tuhého skupenství jakéhokoliv tvaru, struktury a hustoty rozptýlené v plynné fázi
- **Aerosol** je heterogenní směs malých pevných nebo kapalných částic v plynu (dým/mlha)

Metody měření plynných a aerosolových složek emisí

- Extraktivní a neextraktivní metody analýzy plynů, kritérium je reprezentativnost vzorkování
- **Extraktivní metody:** odebíráme ze sledované matrice čerpáním do analyzátoru nebo do odběrového zařízení (odstraňujeme přitom vodní páru)

- **Neextraktivní metody:** metody měření *in situ*, tj. bez odběru či zásahu do matrice, čidlo je přímo v místě odběru a je „omýváno“ procházejícím plynem

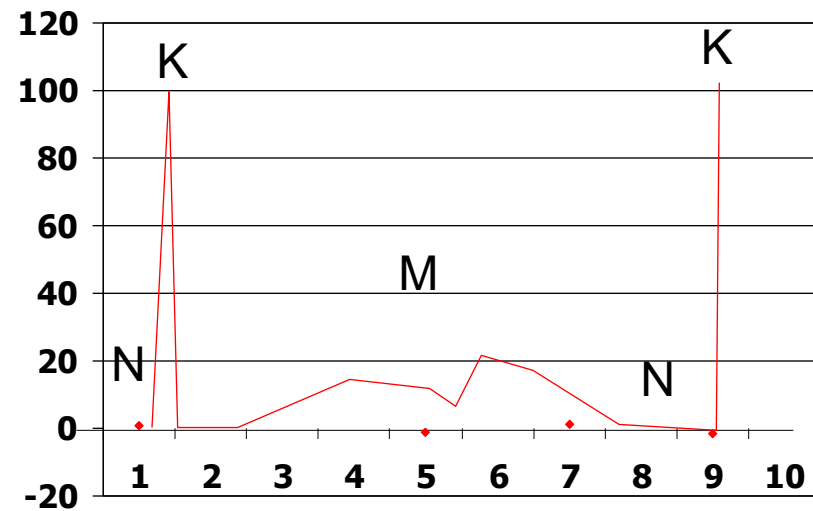
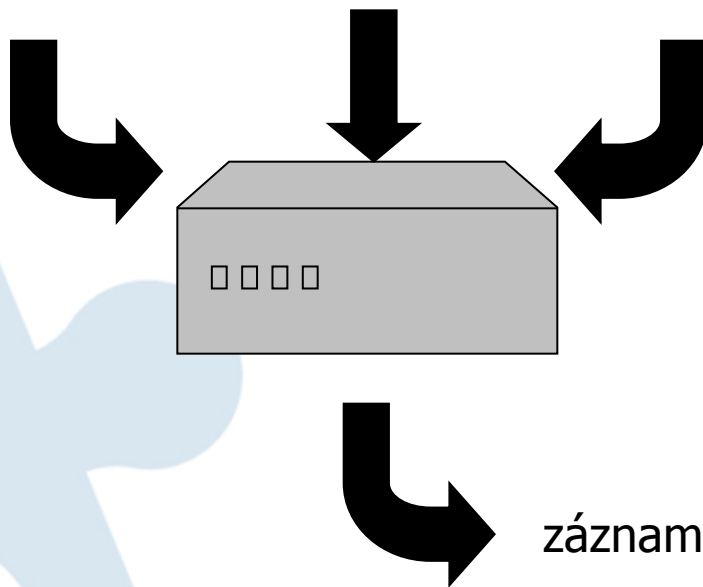
Metody měření plynných složek emisí

- Analyzátořy**

Nulovací plyn

Měřený plyn

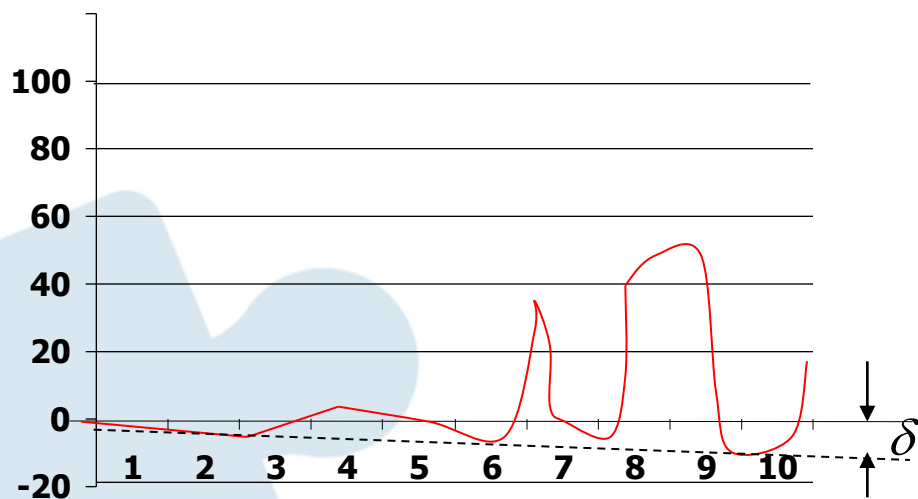
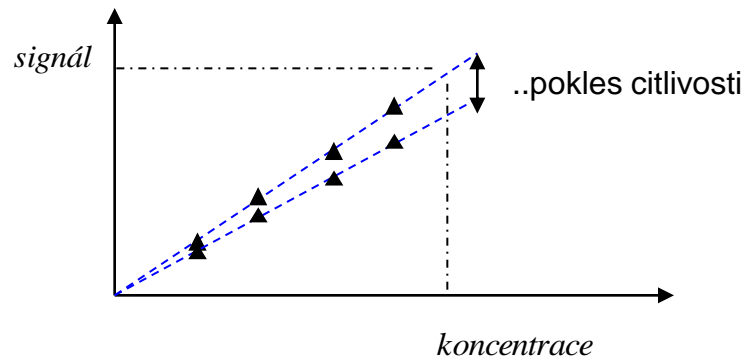
Kontrolní plyn

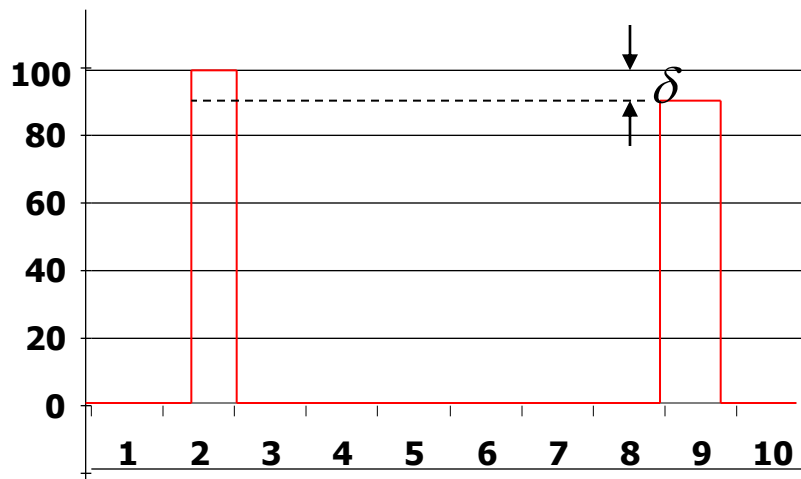

Metody měření plynných složek emisí

veličiny charakterizující vlastnosti analyzátoru

δ ....drift nuly

δ ....drift kalibračního bodu

evropský
sociální
fond v ČR

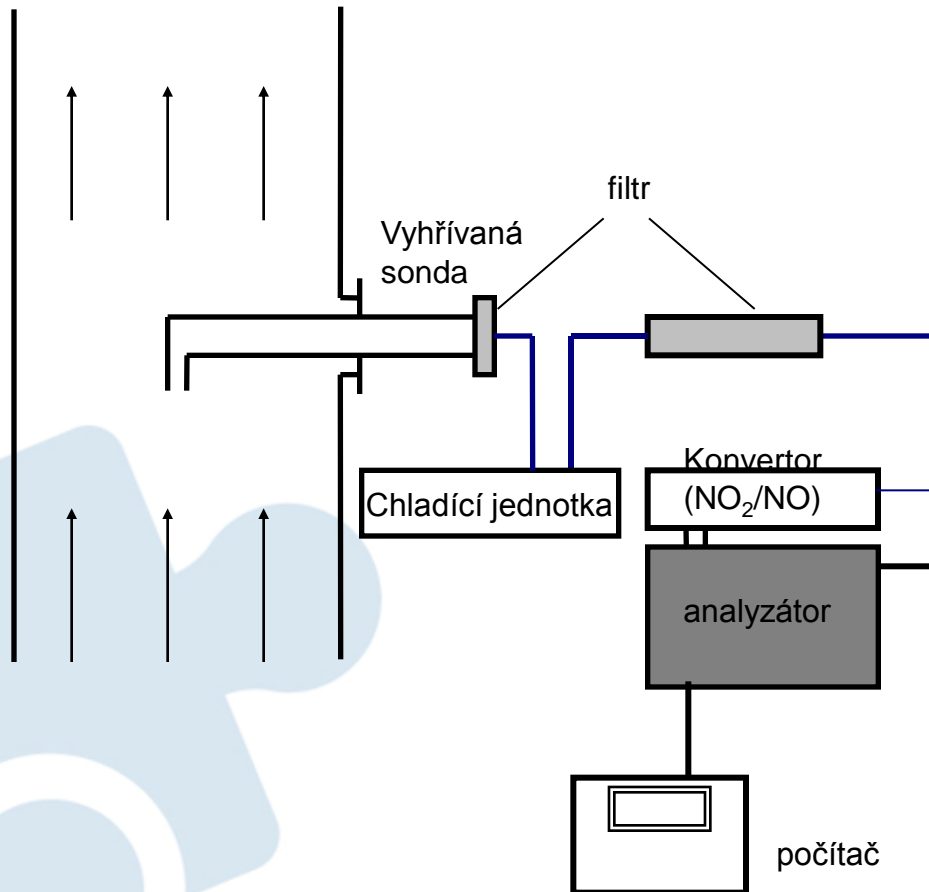
EVROPSKÁ UNIE

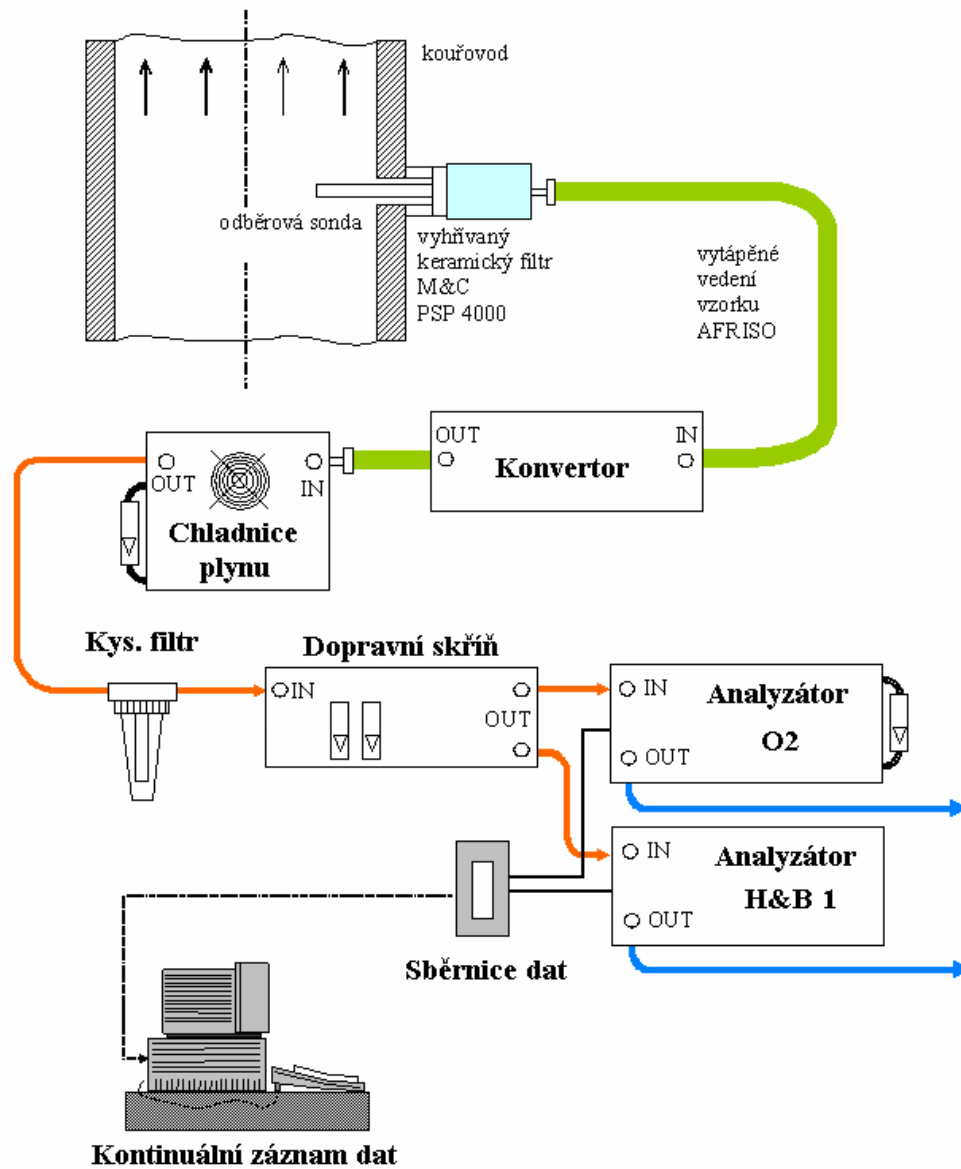
OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

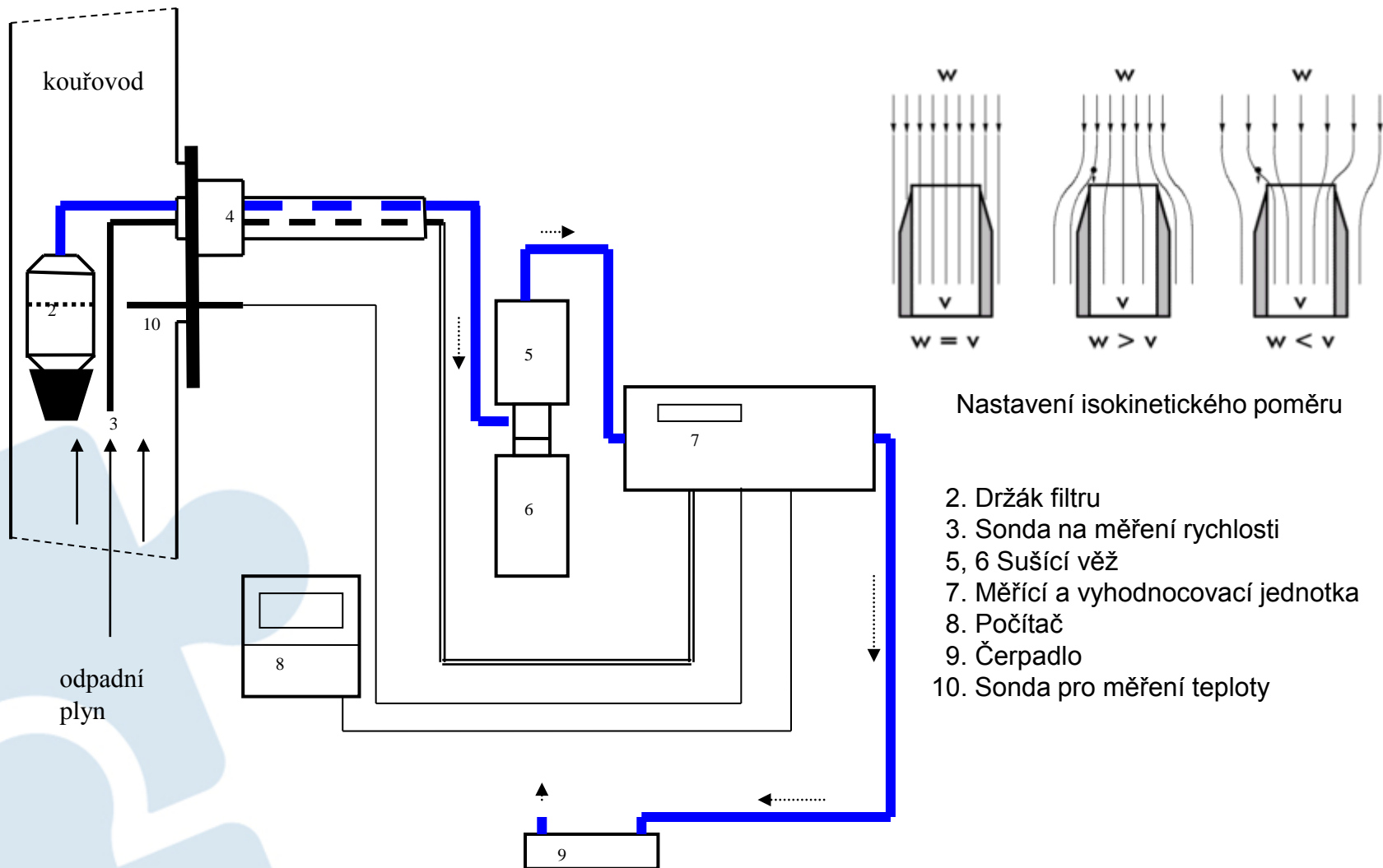
Metody měření plynných složek emisí

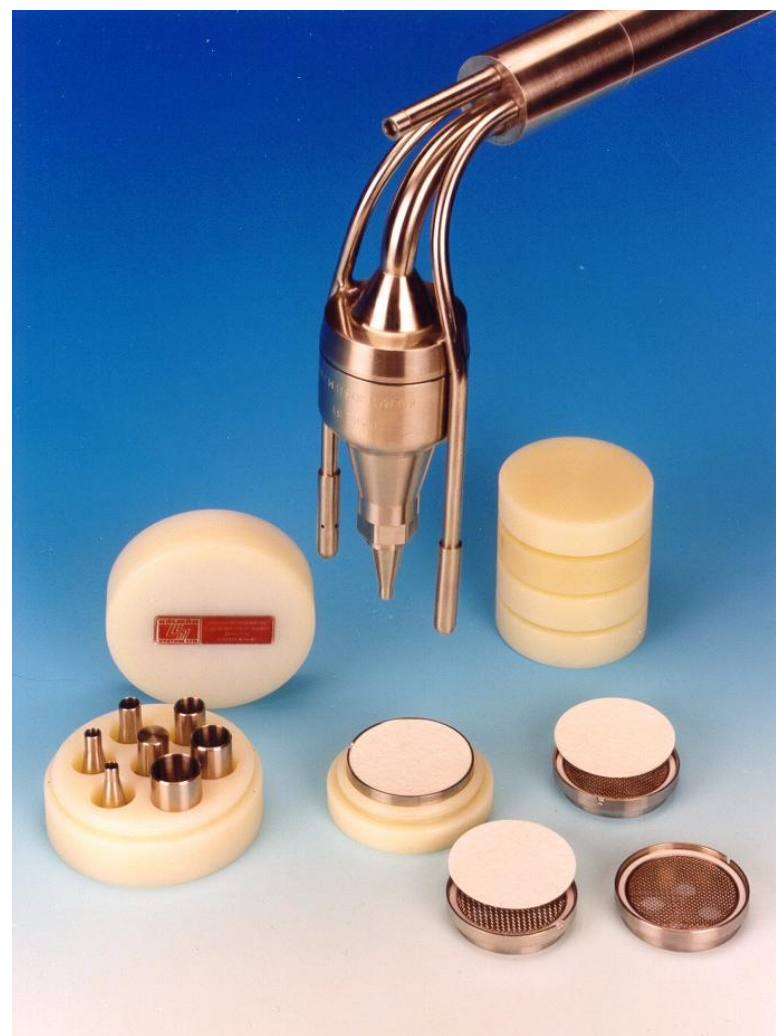

Nedisperzní infračervená absorpce
s cross-flow modulací,
NO_x chemiluminiscence,
O₂ paramagnetický principi

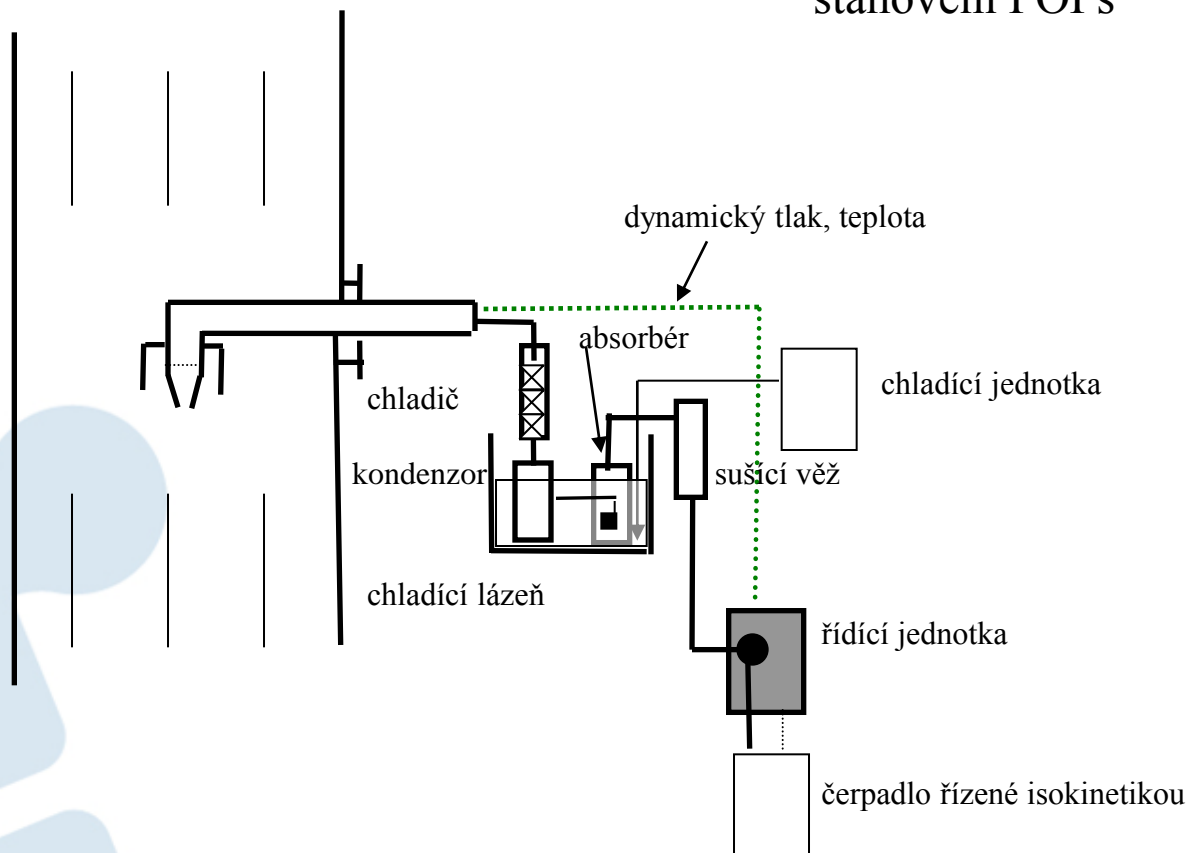
Metody měření aerosolových složek emisí (TZL)

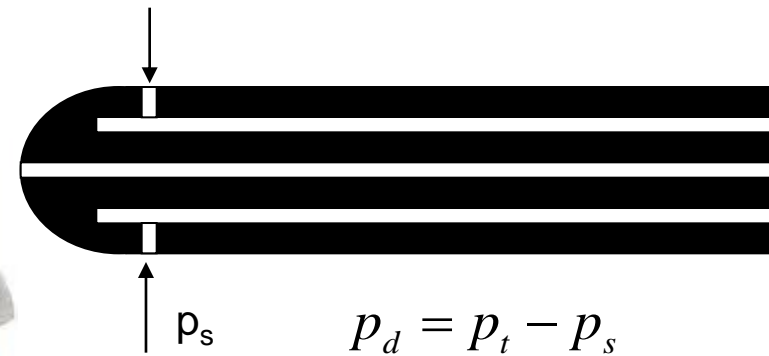
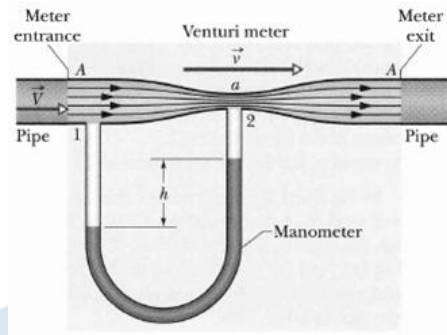
Metody měření aerosolových složek emisí (PCDDs/PCDFs, event. PAU, PCB)

filtračně kondenzační způsob odběru vzorku pro
stanovení POPs

Metody měření doprovodných veličin

- **Měření průtoku:** bubnové, membránové plynoměry
- **Venturiho trubice**

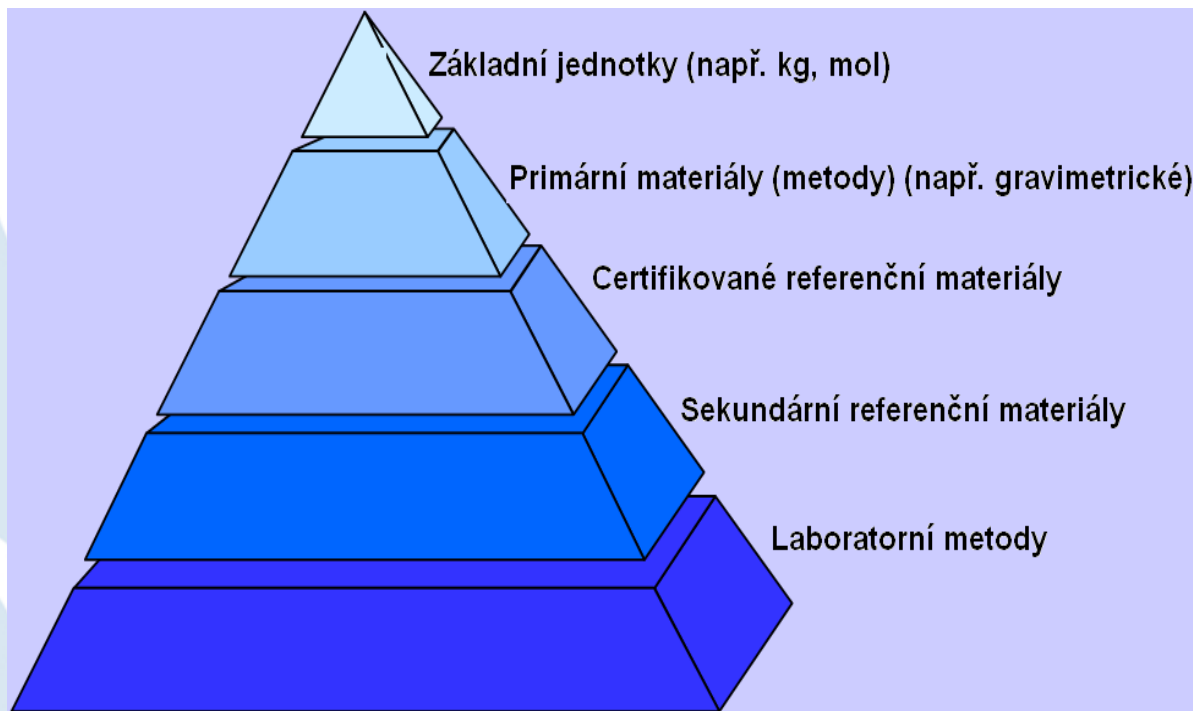

- **měření tlaku** (statického, dynamického, celkového)
- **měření teploty:** Pt články, obalové teploměry
- **měření vlhkosti:**
  - kondenzační metoda
  - psychrometrická

Kalibrace při měření emisí

- **problém návaznosti, zákon č. 505/1990 Sb. o metrologii:**
- „Návazností měřidel se pro účely tohoto zákona rozumí zařazení daných měřidel do nepřerušené posloupnosti přenosu hodnoty veličiny počínající etalonem nejvyšší metrologické kvality pro daný účel.“

Kalibrace při měření emisí

- návaznost a její prokázání
- stanovení kalibrační funkce
- příklad výsledku kalibrace analyzátoru NOx:

Číslo měření	Měřidlo	Etalon	Odchylka	Nejistota kalibrace
č.m.	x	c	$\Delta = x - c$	U
	[ppm]	[ppm]	[ppm]	[ppm]
1	2,7	0,0	2,7	-
2	382,9	380,8	2,1	8,1
3	771,1	761,6	9,5	15,8
4	1147,1	1142,4	4,7	21,7
5	1526,5	1523,2	3,3	29,0
6	1907,7	1904,0	3,7	35,9

Regresní koeficient lineární kal. závislosti: $r = 0,999991$

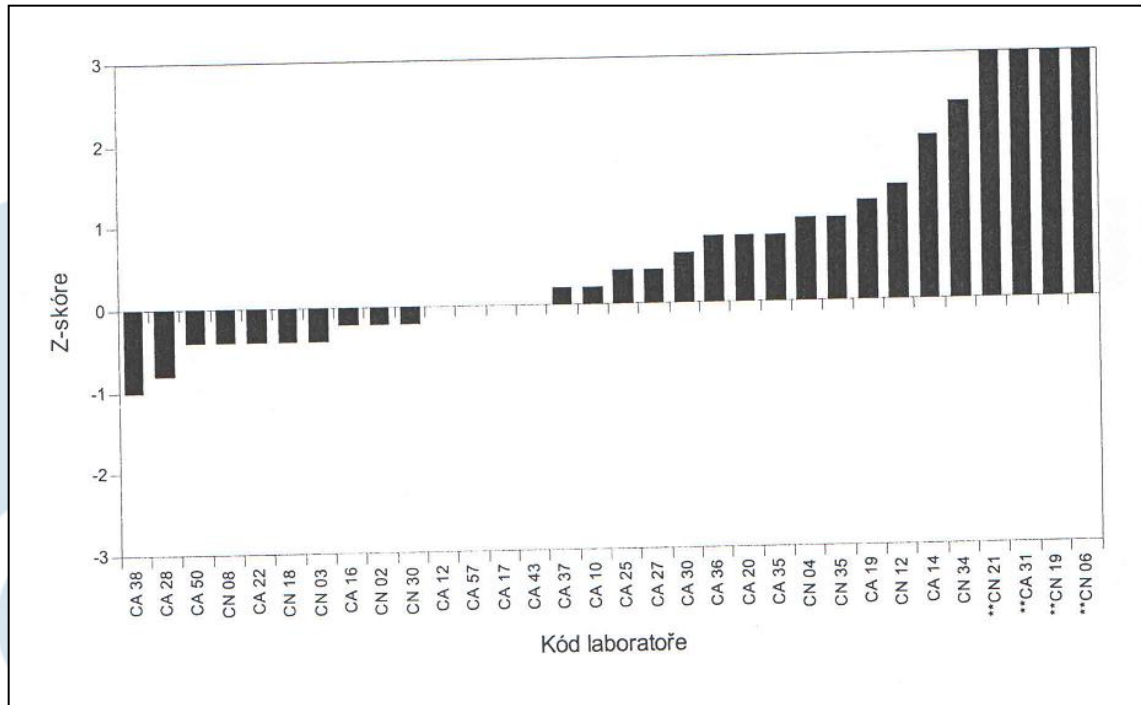
Kalibrace při měření emisí

- návaznost a její časové omezení – největší z problémů emisních laboratoří : stanovení kalibračních intervalů

popis položky zkušebního a měřicího zařízení	kalibrace	pravidelná kontrola	občasná kontrola	prodlužování kal.intervalu	ověřovací interval (roky)	způsob kontroly
<i>Analyzátory plynů</i>	<i>ano</i>	<i>ano</i>		<i>ne</i>	2 (1)	<i>kontrola RM</i>
<i>kalibrační plyny</i>	<i>ano</i>		<i>ano</i>			<i>pomocí metrologicky navázaného plynu</i>
<i>teploměry digitální</i>	<i>ano</i>		<i>ano</i>	<i>ano</i>	2	<i>etalon</i>
<i>teploměry tyčinkové</i>	<i>ano</i>		<i>ano</i>	<i>ano</i>	5	<i>etalon</i>
<i>čidla vlhkosti</i>	<i>ano</i>		<i>(ano)</i>	<i>ne</i>	2	
<i>mikromanometry</i>	<i>ano</i>		<i>ano</i>	<i>ano</i>	2	<i>etalon</i>
<i>měřidlo objemu</i>		<i>ano</i>			x	<i>vizuálně</i>
<i>zařízení pro měření průtoku vzorku</i>	<i>ano</i>			<i>ne</i>	2	
<i>plynoměry</i>	<i>ano</i>	<i>(ano)</i>	<i>ano</i>	<i>ano</i>	1 (2)	<i>etalon</i>
<i>ředicí zařízení olfaktometru</i>	<i>ano</i>			<i>ne</i>	1	
<i>Prandtlova sonda</i>	<i>ano</i>	<i>ano</i>			x	<i>vizuálně</i>
<i>etalonové závaží</i>	<i>ano</i>			<i>ne</i>	1	
<i>analytické váhy bez autokalibrace</i>	<i>ano</i>		<i>ne</i>	<i>ano</i>	3 měsíce	

Mezilaboratorní porovnání

- účastník mezilaboratorního porovnání provede měření plynu v tlakové lahvi, popř. prašnosti na prašné trati
- organizátor MPZ pak vyhodnotí předané výsledky účastníků vzhledem ke vztažným hodnotám
- způsob vyhodnocení výsledků je dán stanovením relativní odchylky od vztažné hodnoty – tzv. z-skóre

Výsledky porovnání
emisních laboratoří při
měření oxidu
dusnatého

(ALME-OR-1/11)

$$Z_{\text{skóre}} = \frac{c_l - c_{\text{vztažná}}}{\frac{c_{\text{vztažná}}}{\sigma}}$$

$$Z_{\text{skóre}} < \pm 2$$

$$\pm 2 < Z_{\text{skóre}} < \pm 3$$

Akreditace emisních laboratoří

Dvě normy, které vydala evropská akreditace:

- **ČSN EN ISO/IEC 17025** Posuzování shody - Všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří
- **ČSN P CEN /TS 15675** Kvalita ovzduší - Měření emisí ze stacionárních zdrojů

- V současné době je akreditováno cca 42 emisních skupin, jsou presentovány zkušenosti z auditů třetiny z nich.
- Obecně se dá konstatovat, že příprava u poloviny z tohoto počtu proběhla velmi zodpovědně, některé ze skupin využili odborné poradce. Ti však ne vždy přispěli k nastavení vyšší úrovně přípravy.
- Nejčastější neshody se netýkaly měření koncentrace plynů, spíše se týkaly odběrů, technického stavu odběrových souprav, isokinetiky a úrovně kvality poskytovaných subdodávek.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Osoby pracující v laboratoři

ČSN EN ISO 17025

- Způsobilost osob: kvalifikace (certifikace), plán vzdělávání /výcviku, smluvní vztahy (práce pod dohledem) odpovědnost za provádění zkoušek, hodnocení (odborná stanoviska, interpretace)

ČSN P CEN/TS 15675:2009

- Požadavky na fyzickou kondici
- Práce ve výškách
- Používání ochranných prostředků
- Rizika: chemická, fyzikální
- Počasí a prostředí
- Pracovní pohoda - osamělost a únava (psychická odolnost)

Poznátky z auditů:

- lékařské potvrzení - není problém
- Vybavenost laboratoře pracovními a ochrannými pomůckami – někdy nedostatečná
- Znalost bezpečnostních předpisů – certifikát získaný na základě odborného školení – zatím dosti opomíjený požadavek
- Další vzdělávání pracovníků: zatím neprobíhá na úrovni nutné pro obnovení osobní certifikace, někdy chybí plán vzdělávání, odbornost většinou zcela dostatečná, méně v oblasti kontroly kvality

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Prostory a podmínky prostředí

ČSN EN ISO 17025

- Prostedí nesmí ovlivnit průběh zkoušek nebo vzorkování, monitorování podmínek prostředí, pořádek, úklid, přístup do prostor

ČSN P CEN/TS 15675:2009

- Doprava zařízení a chemikálií na místo měření (světlo, teplo)
- Podmínky při odběru a měření (plošiny, střechy, osvětlení, výtahy)
- Výběr místa měření (viz ČSN EN 15259) i z hlediska bezpečnosti práce, znečištění vzorků, kontaminace měřících zařízení
- Omezení přístupu cizích osob

Poznatky z auditů:

- Podmínky prostředí a technické možnosti měřící skupiny
- Kontejnery na přepravu vzorků - někdy nedostatečné vybavení pro daný účel
- Další manipulace se vzorky v laboratoři

Zkušební metody a validace metod

ČSN EN ISO 17025

- Laboratoř musí používat vhodné metody a postupy, mít k dispozici odhad nejistoty, systém kontrol a jejich statistiku (SOP, návody), vše dokumentované a aktuální

ČSN P CEN/TS 15675:2009

Laboratoř musí použít metodu, která odpovídá danému technologickému procesu, dané legislativě a emisnímu limitu

Dokumentované postupy musí zahrnovat

- plán měření
- jak bude daná metoda použita pro dané stanoviště
- časové a prostorové uspořádání
- měřící průřezy a stanoviště
- pracovníky, kteří budou provádět měření a kteří za ně odpovídají
- termíny

Zkušební metody a validace metod

Poznatky z auditů:

- Většinou laboratoře nepředkládaly ověření validačních charakteristik – tj. protokol o validaci, data byla neúplná a většinou i nevyhodnocovaná
- Důležité je mít k dispozici základní chemometrické charakteristiky: mez detekce, stanovitelnosti, měřicího rozsahu
- opakovatelnost, dlouhodobou reprodukovatelnost – ve formě regulačních diagramů
- výpočet nejistoty
- výsledky MPZ – v některých případech nebyly k dispozici, některé laboratoře se vůbec MPZ nezúčastňovaly!

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚŠTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zkušební metody a validace metod

Poznatky z auditů:

- měření koncentrace plynů – v současné době zde není žádný problém, jsou využívány odpovídající metody, nastaven systém kontrol, zatím **méně využíváno statistické vyhodnocení kontroly pro aktualizaci nejistot**
- měření **doprovodných veličin**, vlhkost, teplota, tlak – v současné době bez problémů (v ojedinělých případech nebyly správně nakalibrovány psychrometry)
- **Vzorkování – nejvíce neshod**, problémy v nejednotném a někdy nesprávném způsobu odběru – viz též část Vzorkování
- **Gravimetrické stanovení** – jen cca polovina laboratoří má k dispozici automatizovaný systém pro isokinetické vzorkování !
- **Stanovení kovů** – požadavek na zařazení 3 absorbérů není často dodržován, kvalita absorbérů, nároky na čistotu skla a chemikálií

!

Zařízení a návaznost měření

ČSN EN ISO 17025

- Laboratoř musí mít prostředky pro vzorkování a měření, zařízení musí dosahovat potřebné správnosti, musí být obsluhováno oprávněnými osobami a musí být k němu vedená potřebná dokumentace

ČSN P CEN/TS 15675:2009

- Požadavky na zařízení: musí splňovat **požadavky na materiál** (inertní povrch), mechanicky i tepelně odolné vůči prostředí
- Zařízení musí být vybaveno dobře **čitelnými identifikačními štítky**
- Musí být **čitelná historie jeho použití – provozní deník**
- Na stanovišti musí být zařízení **přezkoušeno**
- Zařízení musí být **pravidelně čištěno**

Poznatky z auditů:

- pro **měření** koncentrace odpadních plynů jsou laboratoře dostatečně vybaveny
- pro **vzorkování** je vybavenost značně rozdílná – kladeny požadavky na materiál, vhodnou teplotu a těsnost
- požadavky na autentické záznamy o provozu zařízení – toto **ne vždy jednoznačně dokladováno** ! Stejně tak záznamy o údržbě

!

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zařízení a návaznost měření

!

Otázka kvality používaných kalibračních plynů a prokázání návaznosti v rámci kalibrace v kalibrační laboratoři (pro dva různé kalibrační plyny)

plyn	nastavení na používaný ref.plyn	nastavení v KL (ppm)	odchylka (ppm)	odchylka (%)
SO ₂	467	461	6,0	1,3
	348	351	-3	-0,9
CO	441,0	455,0	-14,0	-3,1
	512,1	508,0	4,1	0,8
NO	433,0	450,0	-17,0	-3,8
	304,0	301,4	2,6	0,9

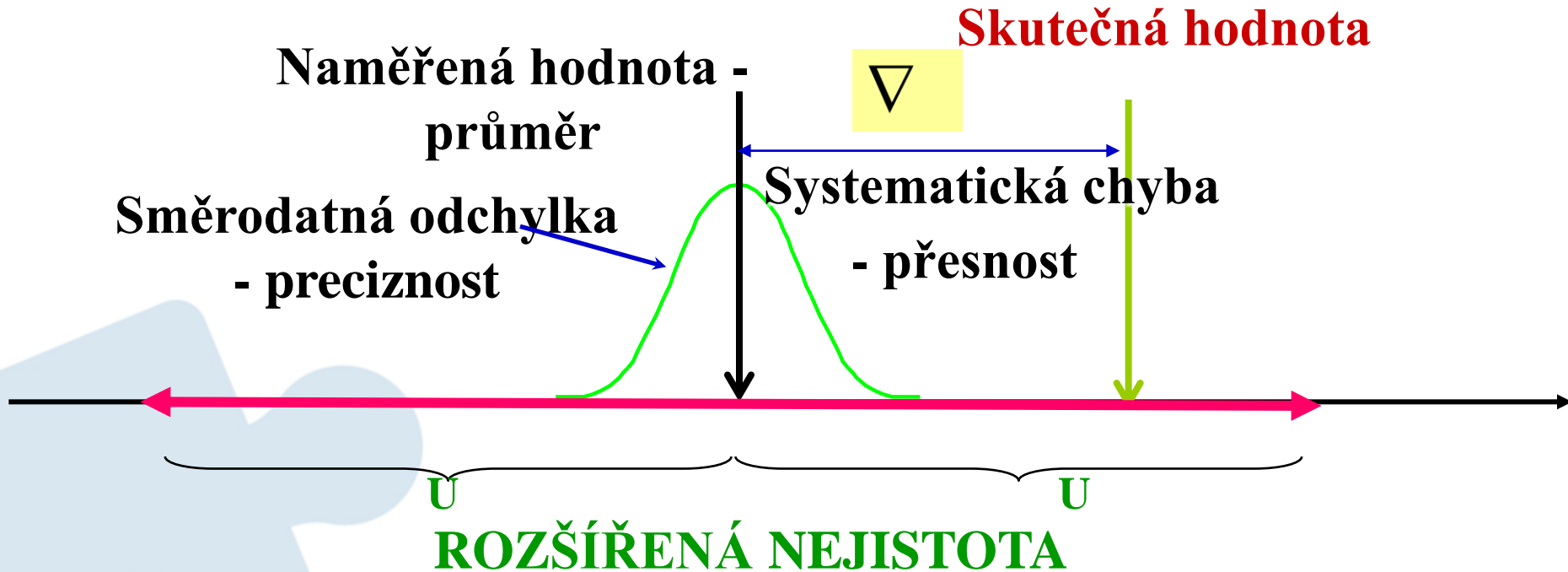
Vyjadřování nejistot

CHYBA x NEJISTOTA

- Je výsledek odhadem skutečné hodnoty nebo je to diskrétní hodnota, ke které lze přiřadit chybu měření?
- **CHYBA** – rozdíl mezi nalezeným výsledkem a skutečnou hodnotou → diskrétní hodnota
- **NEJISTOTA** - parametr související s výsledkem měření, který charakterizuje rozptyl hodnot, které by bylo možno důvodně přiřadit měřené veličině.

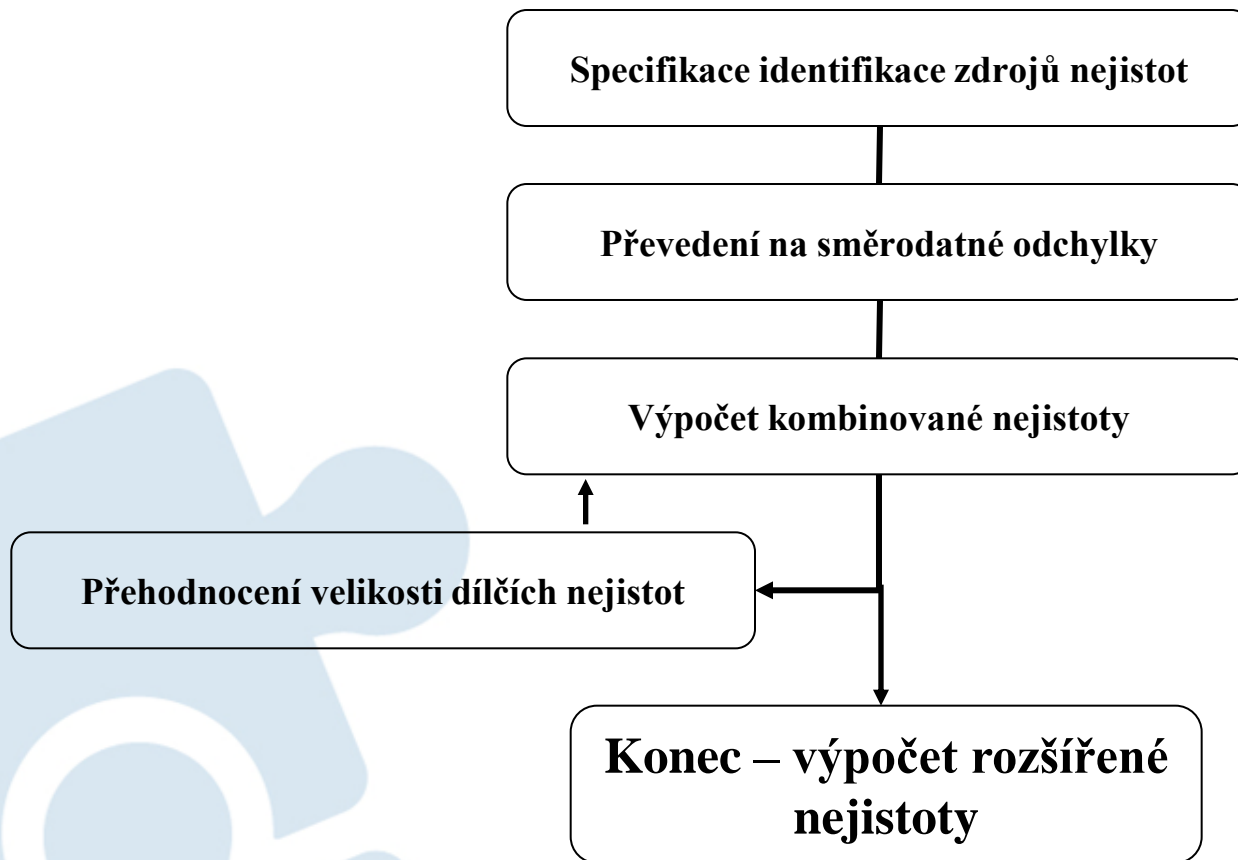
Vyjadřování nejistot CHYBA x NEJISTOTA

Vyjadřování nejistot

- Nejistoty typu A
  - jsou odhadnuty na základě statistického rozdělení výsledků série měření (vyjadřujeme výběrovou směrodatnou odchylkou)
  - Nejistoty typu B
  - Odhady založené na zkušenostech nebo jiných informacích – lze je převést na standardní odchylku podle typu
  - Nejistoty obojího typu jsou srovnatelné !
- Vyjadřují se jako kombinovaná standardní nejistota

Vyjadřování nejistot

Vyjadřování nejistot

Tři typy procesů v emisích

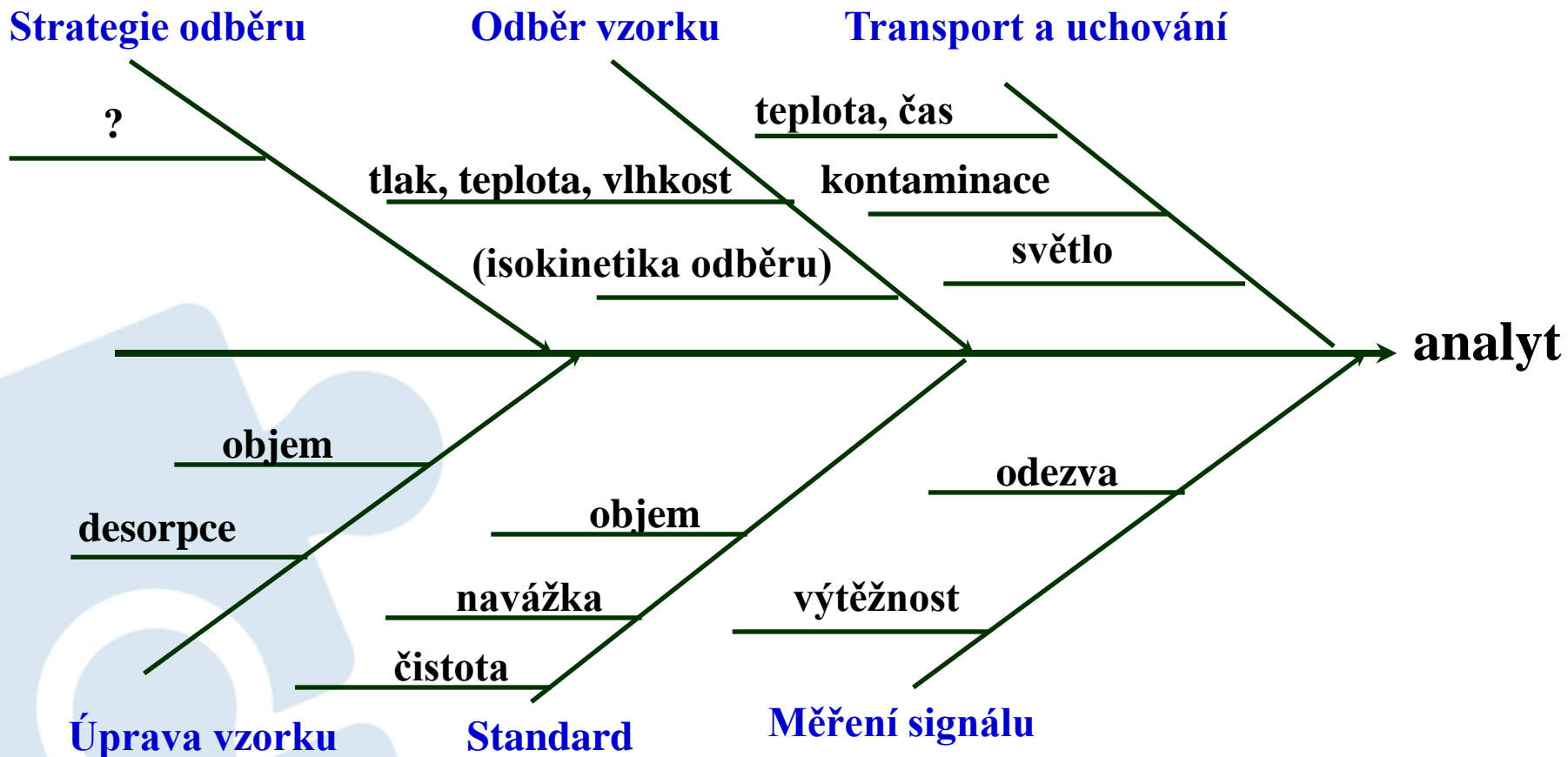
- manuální odběr odpadního plynu
- isokinetický odběr aerosolu
- měření analyzátory in situ

Manuální odběr odpadního plynu – příklad: amoniak

- měření teploty na plynoměru
- měření tlaku na plynoměru
- měření objemu odsátého plynu
- měření vlhkosti
- těsnost odběrové aparatury
- účinnost absorpce
- Laboratorní stanovení

Ishikawův diagram pro vzorkování chemických látek v emisích

Příklad výpočtu nejistot gravimetrického stanovení TZL

Zdroj nejistoty	Charakteristika metody	Popis	Vyjádření dílčí nejistoty (rel.)	
			obecné	číselné
Strategie odběru	Kvalifikovaný odhad	s_o	0	0
Odběr vzorku	Isokinetika odběru	$d=\pm 5\%$ (při kolísání průtokové rychlosti $\pm 50\%$) ¹	$\pm d/\sqrt{3}$	2,9
	Účinnost záchytu	99,5% pro velikost částic cca 0,3 μ m	$\pm(100-99,5)/\sqrt{3}$	0,3
	Závislost na průtoku	nejistota kalibrace průtokoměru	$\pm u_{VK}$	1
	Teplotní závislost	nejistota kalibrace teplotních čidel	$\pm \Sigma u_{tk}$	0,5
	Tlaková závislost	nejistota kalibrace tlakových čidel	$\pm \Sigma u_{pk}$	0,5
	Obsah vody	$d=\pm 5\%$ chyba určení vlhkosti plynu v potrubí	$\pm d/\sqrt{3}$	2,9
Zjištění hmotnosti	Gravimetrické stanovení	směrodatná odchylka vyvážek slepých polních vzorků	$s_g=0,2$ mg	$s_g \times 100/\Delta m$
		Nejistota kalibrace vah	$\pm u_{kg}$	$0,006 \times 100/\Delta m$

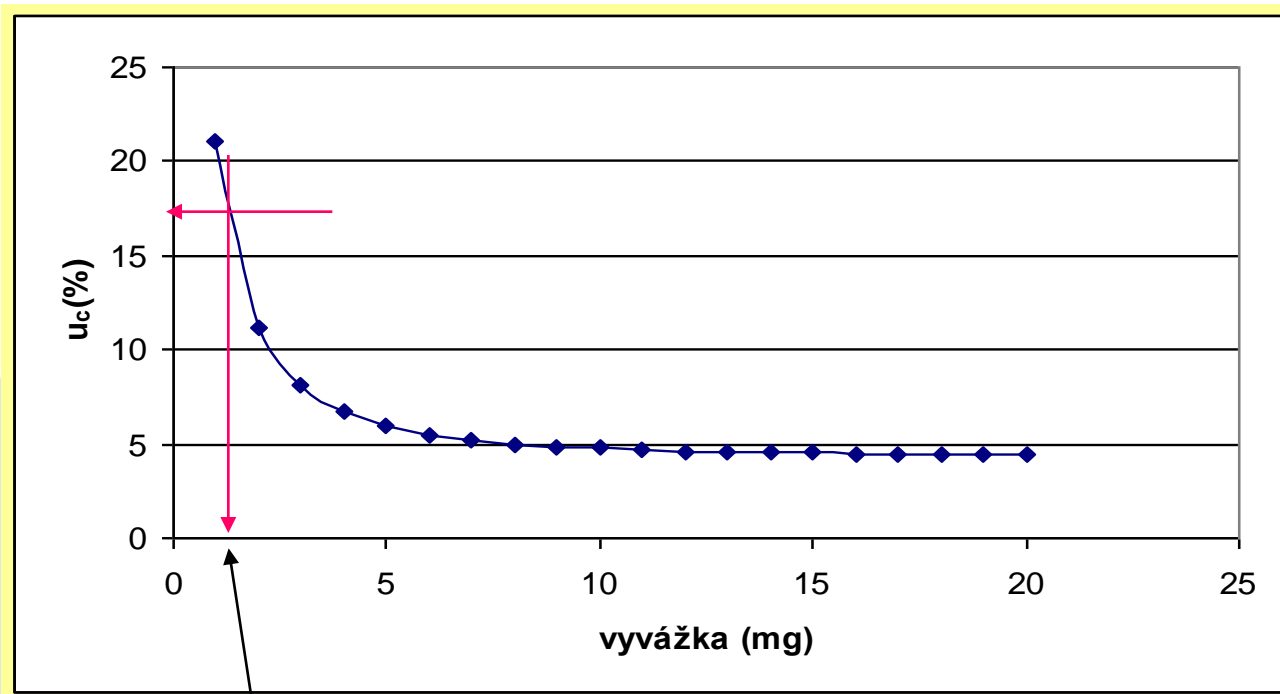
$$u_{c(\%)} = \sqrt{2,9^2 + 0,3^2 + 1^2 + 0,5^2 + 0,5^2 + 2,9^2 + (20/\Delta m)^2 + (0,6/\Delta m)^2} = \sqrt{18,41 + \frac{(20 + 0,6)^2}{(\Delta m)^2}}$$

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

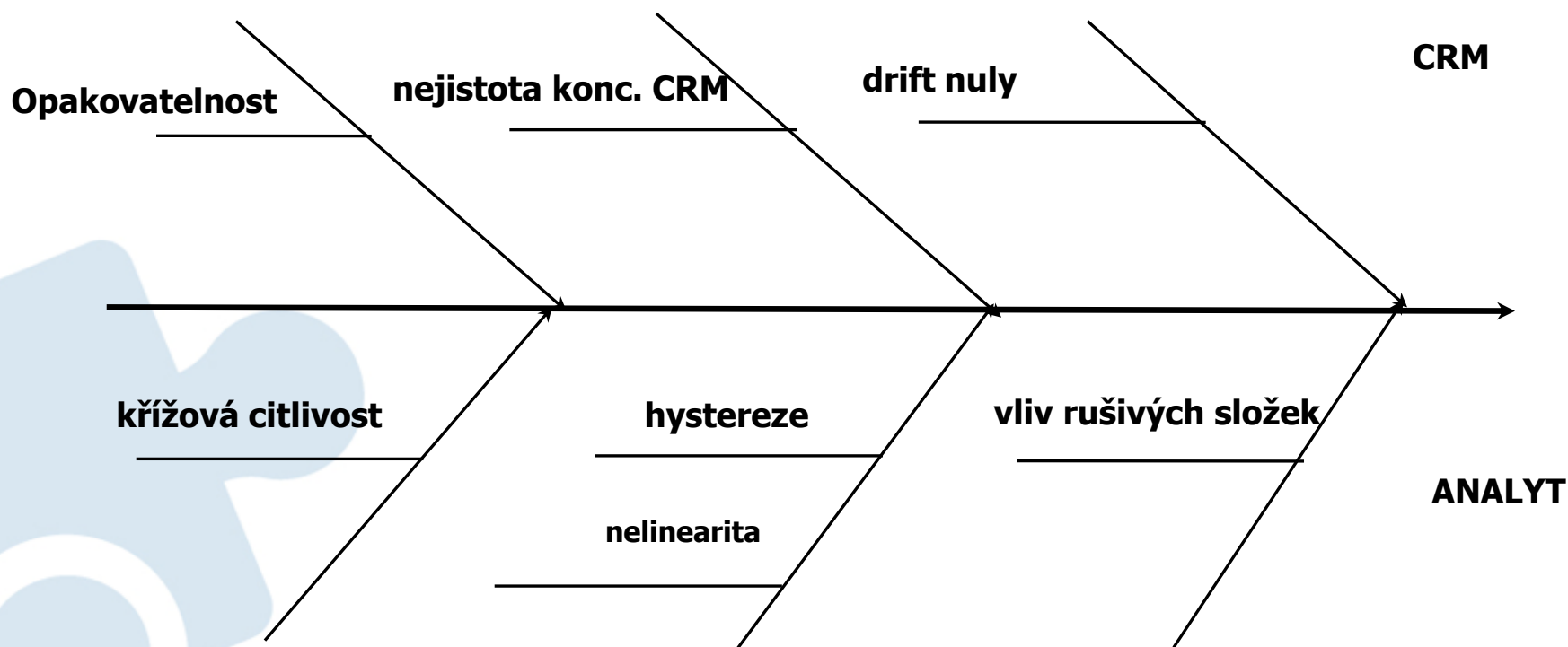
PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Závislost nejistoty na vyvážce – vztah k mezi detekce metody

Mez stanovitelnosti

Ishikawův diagram pro měření odpadního plynu analyzátory

Příklad výpočtu nejistot pro měření analyzátorů

Charakteristika metody	Popis	Vyjádření dílčí nejistoty
opakovatelnost	směrodatná odchylka opakovatelnosti při měření CRM	s_{reprod}
křížová citlivost	vliv jiných přítomných analytů na signál dle údajů či vlastních měření	$\Sigma(\Delta_i / \sqrt{3})$
drift nulovacího plynu	opakované měření nulovacího plynu - odchylka	$\Delta_{\text{zero}} / \sqrt{3}$
nelinearita	nejistota kalibrační přímky určená pro daný analyzátor	U_{lin}
nejistota kalibračního plynu	nejistota udaná výrobcem kalibračního plynu	U_{cal}
nejistota CRM	nejistota udaná výrobcem CRM	u_{CRM}
hystereze	odchylka signálu při opakovaném měření kalibračního a nulovacího plynu	$\Delta_{\text{cal,zero}} / \sqrt{3}$

$$u_c = \sqrt{s_{\text{reprod}}^2 + \sum_i \Delta_{i,\text{cross}}^2 / 3 + \Delta_{\text{zero}}^2 / 3 + u_{\text{lin}}^2 + u_{\text{cal}}^2 + \Delta_{\text{cal,zero}}^2 / 3 + \Delta_{\text{CRM}}^2 / 3}$$

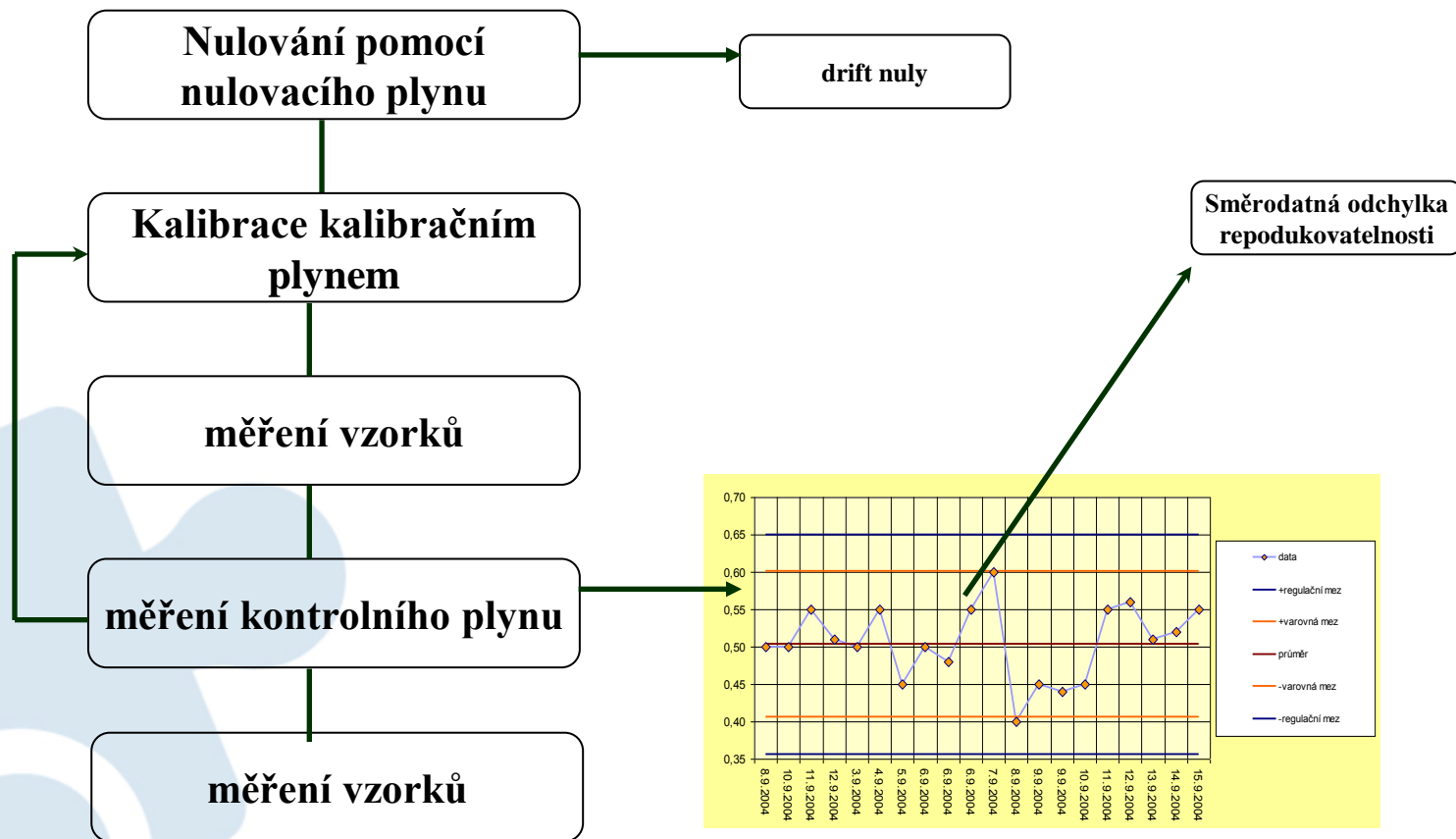
evropský
sociální
fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE

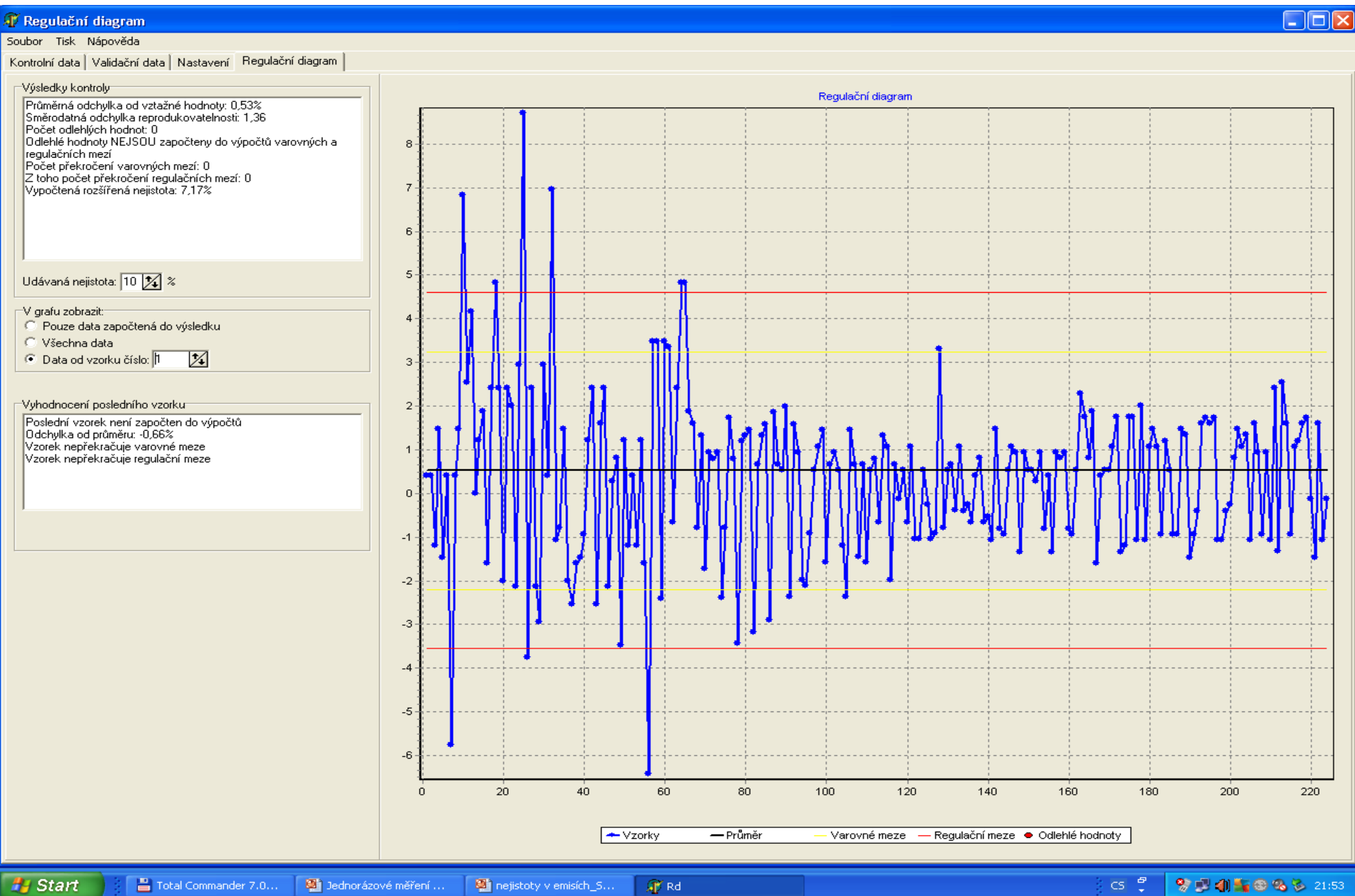
OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Postup měření a zajišťování kvality výsledků

Postup měření a zajišťování kvality výsledků

Využití nejistot v praxi

Figure 1 Assessment of Compliance with an Upper Limit

